

Vigelsø, sydøen

2025

Naturovervågningsrapport
Fugle

Udarbejdet af Bo Esbech og Kurt Due Johansen til Dansk Ornitologisk Forening for Naturstyrelsen
Fyn

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning

Resumé

Beskrivelse af Vigelsø

Overordnet beskrivelse af Vigelsø

Den sydlige del af Vigelsø

Vandområderne

Lysåbne samfund

Øer

Naturpleje og drift af engene

Naturpleje af engene

Vurdering af den samlede naturpleje

Fauna og flora i Kystlagunen

Undervandsvegetation i Kystlagunen

Undervandsvegetation i de små laguner i den nordlige Strandeng

Faunaen i Kystlagunen

Sammenligning af floraen i Vigelsøs Kystlagune med Kystlagunen på Gyldensteen

Forekomst af ræv

Fugletællingerne

Lidt om fugletællingerne

Artsgennemgang

Litteratur

1. INDLEDNING

Miljøministeriet erhvervede i slutningen af 1990, Vigelsø i Odense Fjord. Baggrunden for erhvervelsen var især at foretage omfattende naturgenopretning på øen, der kunne bidrage til bedre forhold for fuglene i området. Vigelsø er nemlig EU-fuglebeskyttelsesområde. I EU-fuglebeskyttelsesdirektivet opfordres medlemslandene til at forbedre forholdene for fuglene i de udpegede områder.

Samtidig skulle øen åbnes for offentligheden og der skulle åbnes en naturskole.

Det blev vedtaget, at der skulle ske en udstrakt naturovervågning af udviklingen på øen.

Hvad angår fuglene, skulle overvågningen specielt følge udviklingen, i takt med at landbrugsdyrkingen gradvis hørte op, og naturgenopretningen slog igennem. Desuden skulle det overvåges, hvorledes den menneskelige aktivitet på øen påvirkede fuglelivet.

2025 var det 27. år, hvor naturgenopretningen var fuldt færdig, såvel skovplantning som eng- og sø-etablering (nu søterritoriet).

2025 var samtidig det tolvte hele år, hvor Inddæmningen ikke længere var et sø- og engområde, men en integreret del af søterritoriet, hvor vandstanden svinger i takt med høj- og lavvande i Odense Fjord.

2025 var det 30. år, hvor Vigelsø og en del af søterritoriet omkring øen var vildtreservat. På disse arealer er det ikke tilladt at jage vandfugle. På selve Vigelsø er der færdselsforbud på Sydøen samt forbud mod vandfuglejagt.

Denne rapport, der omfatter året 2025, er den 33. i rækken af overvågningsrapporter over fuglelivet på øen.

Rapporten beskriver, udover fuglelivet på Vigelsø, en række overordnede forhold på øen, status for naturgenopretning m.v.

Rapporten omfatter fra 2025 og fremover kun den sydlige del af Vigelsø, det vil sige Kystlagunen, Østerhoved og Vesterhoved samt strandengene dér.

2. RESUMÉ

Denne årsrapport over fuglelivet på Vigelsø i 2025 er det andet år, hvor fuglelivet kun er overvåget i Kystlagunen og på strandene dér, samt Østerhoved og Vesterhoved.

Overvågningen af fugle i 2025 var således, i forhold til de foregående mange år således ”droslet” ned. Der blev kun talt yngle,- og trækfugle på Sydøen.

Der er foretaget mange observationer af yngle,- og trækfugle på Vigelsø, men hovedparten er foretaget fra toppen af den gamle losseplads på Stige Ø, hvorfra svaner, gæs, svømmeænder og måger kan tælles på øen med en stærkt forstørrende kikkert.

Der er observationer af fuglene fra 58 dage på Vigelsø. Særligt mange observationsdage er foretaget september-oktober-november, især for at følge udpegningsarten hjejles forekomst på Vigelsø. Desuden for generelt at følge, hvorledes fuglene udnytter de strandensområder og øer, som blev etableret kunstigt i 2016.

I ynglesæsonen 2025 blev der iagttaget en ræv midt i det område der kaldes ”SV”-området, og som blev etableret i 2016. Det drejer sig sikkert om en yngleræv. Denne rævs tilstedeværelse var katastrofal, idet der stort set ingen ynglende kystfugle var. Således blev der kun fundet 3 reder med æg af ederfugl !

Følgende tidligere ynglefugle er nu helt forsvundet fra øen: splitterne, fjordterne, hættemåge samt skeand og troldand, foruden skarv og lille lappedykker.

De nye strandene på Sydøen var rasteplass i træktiden for mange grågås, pibeand, og hjejle.

Selv om der blev iagttaget mange hjejler i efteråret (maksimum 13.000), så var antallet af tilbragte ”hjejle-dage” på Vigelsø lavt.

De nye strandene er endnu, her 7 hele år efter etableringen, ret sparsomt bevokset med strandengsplanter, bortset fra Kveller og Strand-Gåsefod. Når Kveller og Strand-Gåsefod er henfaldet i løbet af september-oktober, er de kunstige strandene meget bare, bortset fra den nordlige del af strandene på Østerhoved, hvor der er større bevoksninger af Strand-Asters m.v.

Det er meget glædeligt, at Kystlagunen har udviklet sig så positivt med hensyn til indvandring af både flora og fauna. Især er det glædeligt, at Almindelig Havgræs og Langstillet Havgræs dækker større dele af bunden i Kystlagunen.

BESKRIVELSE AF VIGELSØ

Overordnet beskrivelse af Vigelsø

Vigelsø ligger midt i Odense Fjord på overgangen mellem Yder- og Inderfjorden.

Syd, vest og øst for Vigelsø er farvandet meget lavvandet og dele bliver ofte blotlagt ved lavvande. Sejlrenden til Odense forløber mellem de lavvandede arealer mod vest og Klintebjerg.

Indtil erhvervelsen i 1990, var Vigelsø en landbrugsø, der blev drevet med især korn og raps.

Efter erhvervelsen blev den nordlige del af øen plantet til med skov, og vandstanden blev successivt hævet i Inddæmningen, indtil 1997, hvor vandstanden var hævet til det fastsatte mål.

Før stormen Bodil i 2013, var Vigelsø således en 132 hektar stor ø, bestående af den oprindelige moræne-del på 66 hektar, med skov på norddelen, og en 66 hektar Inddæmning, hvori der fra 1997 lå en ca. 40 hektar stor, fersk sø, ”Fuglesøen”. Søen var omgivet af strandenge og mod øst og nord græsklædte højjordsenge.

Efter stormen Bodil i 2013, blev Inddæmningen overskyldt af saltvand og var siden en del af søterritoriet i Odense Fjord. ”Fuglesøen” blev da salt. Indtil august 2016 var Vigelsø således kun 66 hektar stor p.g.a. oversvømmelsen, som stormen Bodil forårsagede, idet kun morænedelen var fast land.

Fra efteråret 2016 er der i Inddæmningen etableret ca. 25 hektar kunstige strandenge. Desuden har man etableret yderligere to gennemløb i dæmningerne.

Den sydlige del af Vigelsø

Vandområderne

Der er et enkelt ferskt vandhul på Vigelsøs sydø.

Søterritoriet - nye tider i Inddæmningen

Efter digebruuddet i december 2013, blev den tidligere ferske ”Fuglesøen” og de omgivende strandenge, nu en del af søterritoriet, i alt ca. 64 hektar. Området kaldes herefter for ”Kystlagunen”.

Kystlagunen var pr. november 2016, et ca. 50 hektar lavvandet salt område, der følger tidevandet i Odense Fjord. Ved lavvande strømmer vandet ud gennem hullerne i digerne og væk fra Kystlagunen. Ved højvandet strømmer vandet tilbage og fylder området. Forskellen mellem det ”oprindelige” 64 hektar store salte område og den pr. november 2016 ca. 50 hektar store ”Kystlagunen” består i, at der fra august til november 2016 blev etableret ca. 25 hektar kunstige strandenge, ved at skubbe og køre materialer ud i den mest lavvandede del af søterritoriet, samtidig med, at de arealer på morænedelene af Vesterhoved og Østerhoved, hvorfra man tog materialerne til de kunstige

strandenge, nu lå nedgravede i så lav en kote, at de vil blive overskyllet indtil flere gange om året, og også vil udvikle sig til strandenge.

Ved arbejdet i Inddæmningen i efteråret 2016, blev der etableret endnu et hul i dæmningen mod vest, således, at her nu er 2 gennemstrømningshuller. Desuden blev der etableret et gennemstrømningshul i det sydlige dige.

Farvandet mellem Store Ægholm og Vigelsø

Området mellem Store Ægholm og Vigelsø er i dag et ca. 2 hektar stort, lavvandet farvand, som gennemskæres af en dybere rende. Størstedelen af området blotlægges ved lavvande.

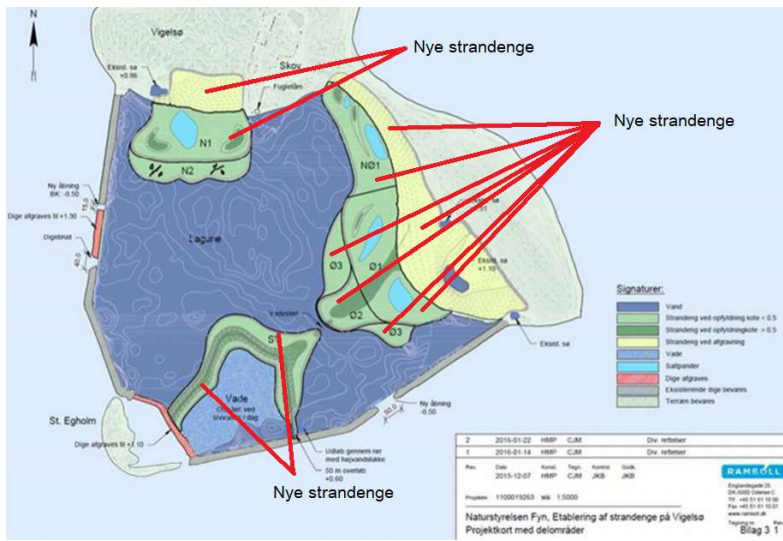
Lysåbne samfund

Strandenge/rørsump

Der er en smal strandengsbræmme mod øst på Østerhoved. På ”indersiden” af Østerhoved er der større, kunstige anlagt strandenge, mod Kystlagunen. Derudover er der strandenge vest for fugletårnet, på Vesterhoved.

Fra efteråret 2016 er der i Kystlagunen etableret ca. 25 hektar strandenge ved 1) at skubbe og køre morænemateriale fra den vestligste del af halvøen Østerhoved ud i Kystlagunen (NØ + Ø-området). Mod nord har man ligeledes etableret kunstige strandenge ved at skubbe og køre morænemateriale fra halvøen Vesterhoved ud i Kystlagunen (N-området). Desuden har man mod sydvest etableret en 4 hektar strandengs-ø (SV-området), ved at føre dæmninger fra det sydlige og vestlige dige, således, at en særlig lavvandet del af Kystlagunen er blevet inddæmnet, så her altid er et vadeareal, der ikke oversvømmes – bortset fra højvandshændelser. Vandet løber efter et særlig kraftigt højvande ud af SV-området via en overløbsbrønd. Dæmningerne omkring SV-området vil udvikle sig til strandenge i takt med at strandengsplanter etablerer sig. Strandengsplanter vil sandsynligvis ligeledes, delvis bevokse den vade, der opstår inden for digerne i SV området.

Alle de kunstigt etablerede strandenge begynder mod Kystlagunen i kote ca. + 30, hvorefter de med en meget svag hældning stiger i kote op mod de oprindelige halvøer Vesterhoved og Østerhoved, således, at de her er beliggende i ca. kote + 1 meter. I de kunstige strandenge er der etableret 5 strandsøer, som overskylles eller overskylles **delvis** ved kraftige højvande. Ved afleveringen af det færdige arbejde i november 2016 henlå strandengene vegetationsløse. Strandengene blev i løbet af 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024 og 2025, **delvis** begroet med strandengsplanter. Som nævnt, er de kunstige strandenge stadig noget bare, uden ret mange strandengsplanter, når Kveller og Strand-Gåsefod er henfaldet i efteråret. Kun mod nord på Østerhoved er der en del andre strand-engsplanter end Kveller og Strand-Gåsefod.

Figur 1. De nye strandenge på Vigelsø. Kort fra Rambøll.

Fersk eng - kultureng

De høje dele af Vesterhoved og Østerhoved er i dag fersk eng/overdrev, domineret af græsser, iblandet nogle urter. Fra 2018 er Østerhoved domineret af Lancetbladet Vejbred (*Plantago lanceolata*) og Tusindfryd (*Bellis perennis*).

Øer

Store Ægholm er en ca. en hektar stor, op til ca. 1 meter høj ø. Øen var tidligere en del af Vigelsø-inddæmningen, men blev frilagt som en selvstændig ø i 1993. Øens højeste dele er domineret af høje græsser og urter, hvorimod de laveste dele ind mod Vigelsø, nu er bevoftet med strandengsplanter. Store Ægholm er ved at blive "invaderet" af vedplanter. Disse blev fældet i 2022, men er nu igen vokset op.

Derudover blev der etableret en ø i diget mod vest ved at etablere yderligere et gennemstrømningsløb, ligesom det nye strandengsområde mod sydvest, "SV-området" og hele det sydvestlige og halvdelen af digestykket mod syd, nu er en ø, se figur 1.

NATURPLEJE OG DRIFT AF ENGENE

Naturpleje af engene

Østerhoved og Vesterhoved blev afgræsset af kreaturer i 2025.

Figur 2. I 2023 blev højjorderne på Vigelsø – Østerhoved og Vesterhoved afslået. Derved blev de tusindvis af små træer og buske afskåret. Disse vil igen hurtigt vokse op, og da vil slåning igen bliver nødvendigt, for at Østerhoved og Vesterhoved vedblivende skal være en optimal fourageringshabitat for gæs, storspove og hejler (udpegningsart for Natura 2000 området Odense Fjord. Østerhoved og Vesterhoved blev Vesterhoved og Østerhoved blev IKKE afslået i 2024. Foto: Kurt Due Johansen.

Vesterhoved og Østerhoved blev ikke afslået i 2025, og de tusindvis af små træer og buske på Vesterhoved og Østerhoved pibler nu op igen.

Vurdering af naturplejen

Vegetationen på Vesterhoved og Østerhoved var domineret af relativt høje græsser og urter. Og tusindvis af træer og buske vokser som nævnt frem nu. Buske og Havtorn breder sig i strandengen i SV-området på Østerhoveds strandenge.

Der blev ikke iagttaget græsning på SV-området i år.

Ud fra en ornitologisk synsvinkel var det samlede areal med strandenge og græs på højjord, u-tilfredsstillende naturplejet, især de høje jorder på Østerhoved og Vesterhoved.

Fauna og flora i Kystlagunen

Undervandsvegetation i Kystlagunen

Af blomsterplanter er der fundet Langstilket Havgræs (*Ruppia cirrhosa*) samt Almindelig Havgræs (*Ruppia maritima*) i Kystlagunen. Der er fundet store måtter af Krølhårstang (*Chaetomorpha sp.*). Desuden ses der brunalger, f.eks. blæretang (*Fucus vesiculosus*). Bevoksningerne af Havgræs dækker nu større dele af Kystlagunen og mange hektar er således dækket af denne vandplante.

Figur 3. Kystlagunen i den gamle inddæmning rummer i dag værdifulde bevoksninger af blomsterplanten Almindelig Havgræs (*Ruppia maritima*). Havgræs er især vigtig som føde for herbivore vandfugle som knopsvane, knortegås og især pibeand. Foto: Kurt Due Johansen.

Undervandsvegetation i de små laguner i den nordlige strandeng

I de mindre laguner i strandengen mod nord samt på Østerhoved vokser der Almindelig havgræs i ”pæne” dækningsgrader.

Faunaen i Kystlagunen

I lagunen inden for digerne ses store koncentrationer, sandsynligvis hundredtusinder, af hundestejler (*Gasterosteus aculeatus/Pungitius pungitius*) og sandsynligvis også kutlinger, vel sandkutling (*Pomatoschistus minutus*).

Der ses forskellige snegle, f.eks. strandsnegl (*Littorina littorea*) og dyndsnegle (*Hydrobia sp.*).

Sammenligning af floraen i Vigelsøs Kystlagune med Kystlagunen på Gyldensteen

Der er, som nævnt, en meget udbredt flora af især Almindelig havgræs og Langstilket havgræs, udbredt på sandsynligvis 25-30 hektar, i Vigelsøs Kystlagune.

I modsætning hertil, findes der i den ca. 4 gange større ”Kystlagunen på Gyldensteen”, som også er genoprettet (2014), stort set ikke blomsterplanter – heriblandt de to havgræsarter - hvilket er bemærkelsesværdigt !

Forekomst af ræv

Der blev i 2025 iagttaget en ræv i SV-området.

Lidt om fugletællingerne

Optællingsområdet

Optællingsområdet udgøres af Østerhoved med strandenge, Vesterhoved med strandenge, SV-området, digerne samt selve Kystlagunen.

Optællingsområdet omfatter således IKKE Vigelsøs Nordø. Nordøen blev optalt indtil 2023, men er efter oplæg fra Naturstyrelsen Fyn, altså ikke medtaget i optællingerne.

Der er foretaget en total optælling af ynglefuglene primo maj.

Der er aflagt enkelte besøg på selve Vigelsø i løbet af året, idet optællerne havde fået et antal sejlader til øen. I september og oktober og november er der foretaget et stort antal optællinger af rastefuglene på Vigelsø, primært for at finde ud af, i hvor høj grad hjejler, viber og almindelig ryle anvender Vigelsø som raste og fourageringsplads.

Desuden er de mange optællinger i efteråret foretaget for at finde ud af, hvordan de kunstige strandenge, som blev etableret i 2016, udnyttes af fuglene.

Det store antal optællinger er foretaget fra fastlandet, især fra toppen af den gamle losseplads på Stige Ø. Herfra har man en fremragende oversigt over Kystlagunen og Østerhoved og Vesterhoved. Men det er klart, at disse optællinger i kraft af afstanden mellem Stige Ø og Vigelsø, vil mangle nogle arter, da det er svært at skelne visse fuglearter fra hinanden på grund af afstanden. Denne type optælling giver således nogle usikkerheder, som især består i:

- Det er svært at bestemme vadefugle – bortset fra viber, hjejle, stor regnspove og almindelig ryle
- Nogle fugle overses.

Til gengæld er der så mange observationer i efteråret, at de vigtige artsgrupper gæs, svømmeænder, delvis vadefugle og rovfugle, er dækket særdeles fint.

Ynglefugletællingen 09.05. er foretaget sammen Lone Bjerre, Bo Esbech og Kurt Due Johansen:

Der er observationer fra følgende datoer, i alt fra 70 dage:

03.01, 04.01, 05.01, 10.01, 21.01, 23.01
03.02, 05.02, 16.02, 19.02, 24.02
04.03, 06.03, 12.03, 20.03, 24.03, 26.03, 29.03
07.04, 16.04, 18.04,
02.05,
03.06, 11.06, 16.06, 24.06
05.07, 23.07,
03.08, 06.08, 15.08, 24.08, 29.08,
01.09, 08.09, 10.09, 19.09, 26.09, 30.09,
03.10, 06.10, 08.10, 12.10, 13.10, 17.10, 21.10, 31.10,
02.11, 06.11, 10.11, 21.11, 30.11,
05.12, 10.12, 14.12, 29.12.

Vigelsø er som nævnt optalt særlig intensivt i september og oktober og november måneder, for at kunne monitorere hejrlernes brug af øen som rasteplads. I alt er der foretaget 70 optællinger.

Optællingsmetode

Ved hvert besøg på Vigelsø, er der aflagt et besøg i fugletårnet.

I yngletiden er hele kysten og dæmningerne gennemgået én gang.

Ved hvert besøg noteres samtlige arter samt antal. Ved det årlige ynglefuglebesøg langs kysten og dæmningerne tegnes reder og andre ynglebeviser ind på feltkort.

Der er anvendt håndkikkert 10x42 og Kowa 32x70.

Resultat

Ynglefugle

Ved registreringen er anvendt en række artsspecifikke kriterier for at afgøre, om et givet fuglepar har ynglet på lokaliteten. Det sikreste ynglebevis er fund af rede eller ungeførende fugle. I andre tilfælde er anvendt kriterier, såsom gentagne observationer af syngende eller territoriehævdende hanner.

Ynglebestanden af en given art omfatter det antal par, der indleder ynglecycklus, dvs. anlægger rede og påbegynder æglægning. Det vil sige, at rapportens angivelser af antal ynglepar omfatter tallet af par med **påbegyndt** yngleforsøg.

Ikke-ynglefugle

Alle fugle, som raster på Vigelsø beskrives i rapporten. Overtrækkende individer noteres som "overflyvende" eller "trækkende". Årets fugleobservationer er opdelt i årstiden:

Vinter: Januar og februar.

Forår: Marts, april og maj.

Sommer: Juni, juli og august.

Efterår: September, oktober og november.

Vinter: December.

Fugleåret 2025, overordnet set.

Ynglefuglene

Overordnet

Ynglefugle sæsonen 2025 var en katastrofe for kystfuglene på Vigelsø.

Tilstedeværelse af en ræv (muligvis et kuld) lige midt i SV-området, som skulle være et prædationsfrit sted for kystfuglene.

Af udpegningsarterne for Odense Fjord, der er relevante for Vigelsø ynglefugle (splitterne, havterne, fjordterne og klyde), forsøgte følgende at yngle: Havterne og klyde. Ingen af dem forsøgte at yngle pga rævene.

Fraværet af kystfugle omfattede også knopsvane (ingen par), ederfugl (kun 3 reder med æg), sølvmåge (ganske få reder med æg og ingen unger overhovedet), gravand – ingen yngel, lille præstekrave – ingen yngel.

Træktiden

Bramgås: Bramgåsens forekomst var ringe, både forår og efterår. Generelt fouragerer bramgæssene nu kun ganske lidt på Vigelsø, men anvender i stedet for øen til at raste i de perioder, hvor de bliver jaget væk fra andre lokaliteter, af landmændene dér.

Pibeand: Pibeanden forekom i et relativt ”pæne” antal i 2025.

Krikænderne forekom i langt mindre antal end tidligere.

Spidsand: Der var en ”pæn” forekomst på Vigelsø i efteråret.

Havørn: Pæn forekomst af havørn i 2025.

Hjejle (**udpegningsart**): Topforekomsten af hjejle var, selv om den numerisk var udmærket (13.000 fugle) ringe, i den forstand, at antal tilbragte ”hjejledage” på øen var lille.

Vibe og almindelig ryle havde en ringe forekomst på Vigelsø i 2025.

Storspove: Forekomsten af storspove i 2025 var stor.

ARTSGENNEMGANG 2024

Figur 4. Skarven på Vigelsø forsvandt helt som ynglefugl – sikkert p.g.a. tilstedeværelse af ørne i yngletiden i 2023 og vendte ikke tilbage til øen i 2024. Foto: Kurt Due Johansen.

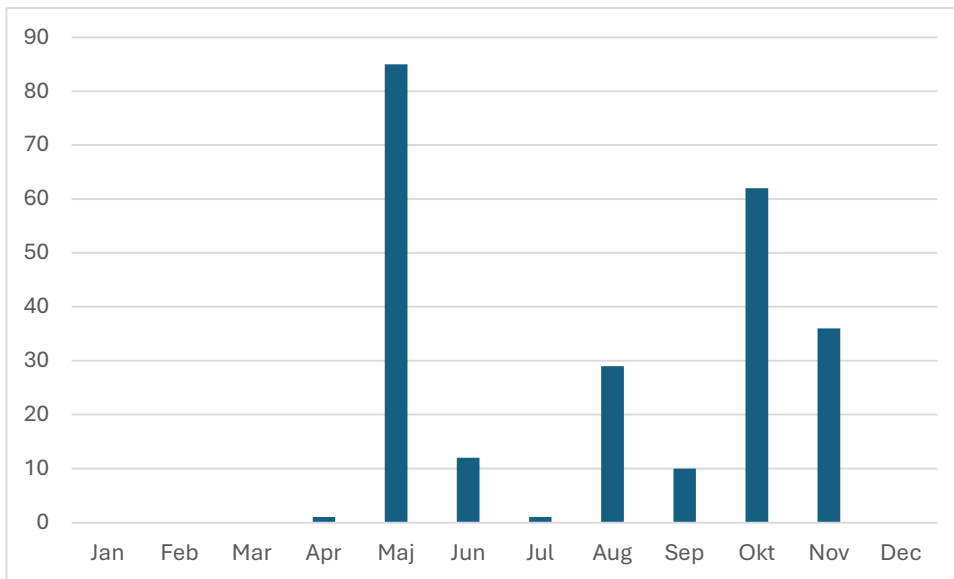
Mellemskarv (*Phalacrocorax carbo sinensis*)

Ynglebestand

Skarvkolonierne på Vigelsø forsvandt helt i 2023 og vendte ikke tilbage som ynglefugl i 2025.

Årsforekomst

Fugle iagttaget i månederne april til november. Flest sås maj, ligesom i 2024: 02.05. 85 fugle, hvilke er et yderst beskedent antal fugle.

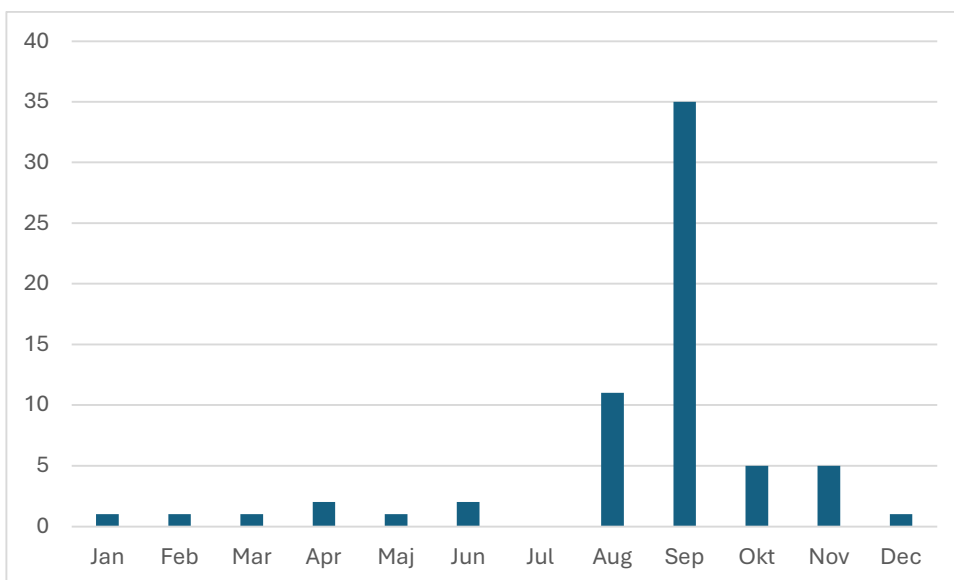
Figur 5. Maksimale antal skarver iagttaget på Vigelsø pr. måned i 2025.

Sølvhejre (*Egretta alba*)

Årsforekomst

Sølvhejren iagttaget januar til december med op til 35 fugle (september).

Forekomsten af sølvhejrer på øen er den største og mest stabile i overvågningens historie.

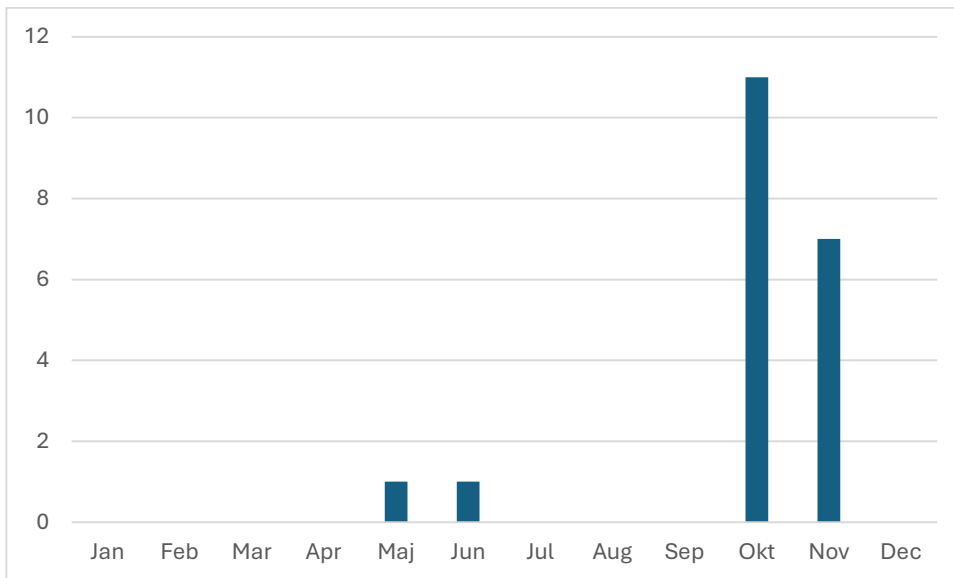
Figur 6. Maksimale antal sølvhejrer iagttaget på Vigelsø pr. måned i 2025.

Fiskehejre (*Ardea cinerea*)

Årsforekomst

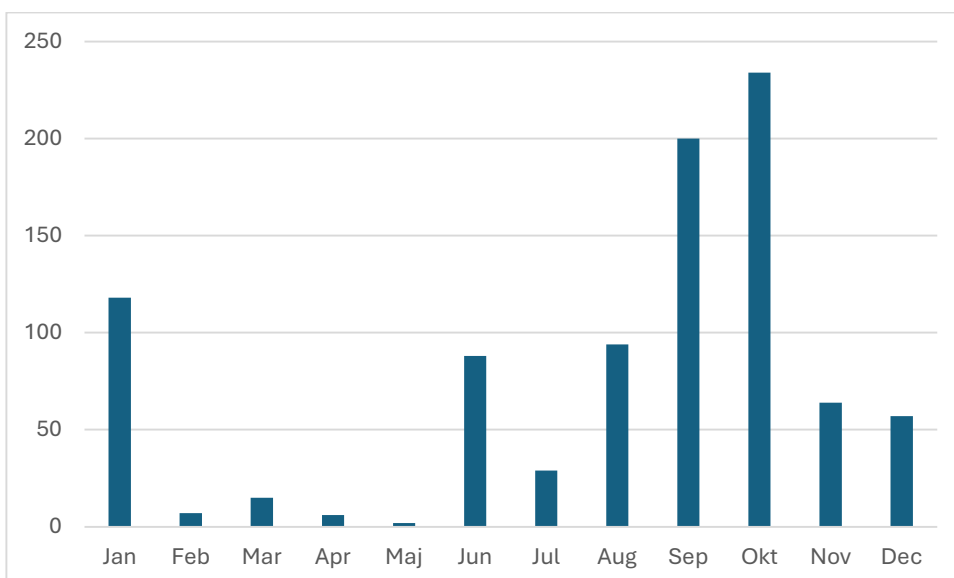
Fiskehejren blev i 2025 iagttaget maj til juni og oktober til november, hvilket er en ringe forekomst.

Maksimum antal fugle oktober med 11 fugle.

Figur 7. Maksimale antal fiskehejrer iagttaget på Vigelsø pr. måned i 2025.

Knopsvane (*Cygnus olor*)

Figur 8. Maksimale antal knopsvaner på Vigelsø pr. måned i 2025.

Ynglebestand

Ingen ynglepar overhovedet, hvilket skyldes tilstedeværelse af ræv i yngletiden !

Årsforekomst

Iagttaget alle årets måneder med de største forekomster i juni og august til oktober.

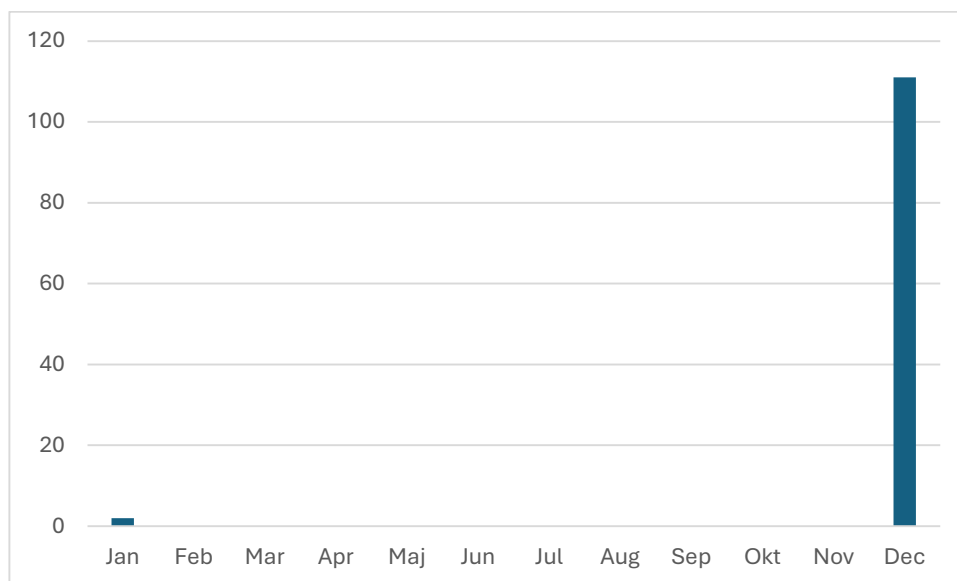
Knopsvanen er en af de fuglearter, der er gået frem, siden oversvømmelsen med saltvand i 2016. På Vigelsø fouragerer knopsvanen på de store forekomster af Havgræs.

Sangsvane (*Cygnus cygnus*)

Alle iagttagelser

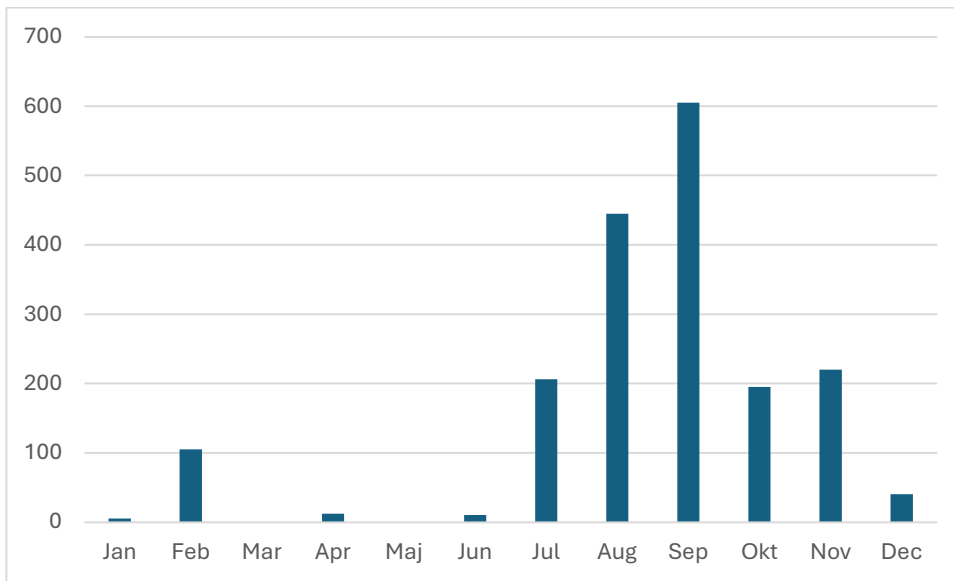
23.01. 2 fugle.
10.12. 35 fugle.
14.12. 111 fugle.

Efteråret 2024 blev et udmærket år for sangsvanen. Hele efteråret og den tidlige vinter fouragerede op til 385 sangsvaner i den østlige del af Seden Strand. Det er den eneste lokalitet på Nordfyn, hvor sangsvaner fouragerer på vegetation på fjordbunden. Alle andre steder fouragerer sangsvanerne på afgrøder på land.

Figur 9. Det maksimale antal sangsvaner iagttaget på Vigelsø pr. måned i 2025.

Grågås (*Anser anser*)

Figur 10. Maksimale antal grågæs på Vigelsø pr. måned i 2025.

Ynglebestand

2 kuld iagttaget. Det er et meget lavt antal, og skyldes tilstedeværelse af ræv.

Årsforekomst

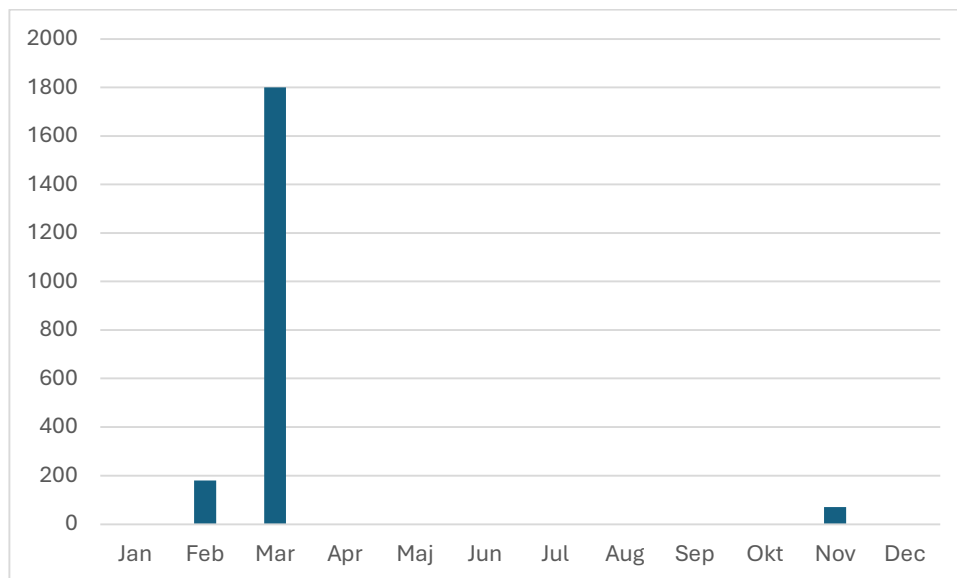
Grågåsen var tilstede hele året, bortset fra månederne marts og maj.

Antallet af grågæs steg brat fra juli, hvorefter der opbyggedes et maksimum i september, hvorefter antallet faldt til godt 200 og ganske få (17 fugle) i december.

Figur 11. Bramgåsen har oplevet en stor tilbagegang som fødesøgende på Vigelsø. Foto: Kurt Due Johansen.

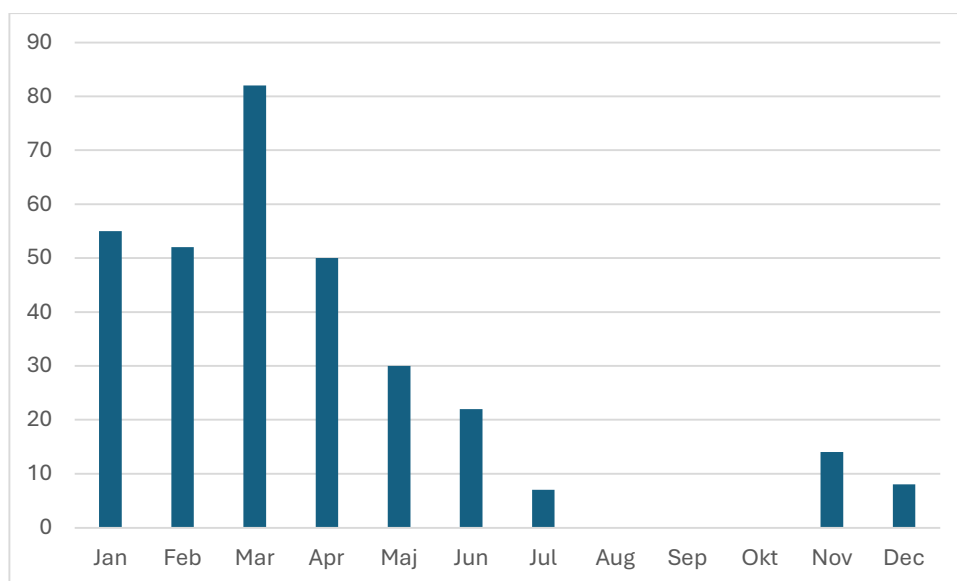
Bramgås (*Branta leucopsis*)

Figur 12. Maksimale antal bramgæs på Vigelsø pr. måned i 2025.

Rastende bramgæs sås kun i februar og marts samt i november. Overtrækkende fugle, som ikke er med på histogrammet iagttoges ved 8 lejligheder, nemlig i månederne januar-marts og september-oktober. Flest sås 29.03, hvor 7.000 sås trække mod vest fra øen, sandsynligvis fugle der havde overnattet på øen.

Gravand (*Tadorna tadorna*)

Figur 13. Maksimale antal gravvænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

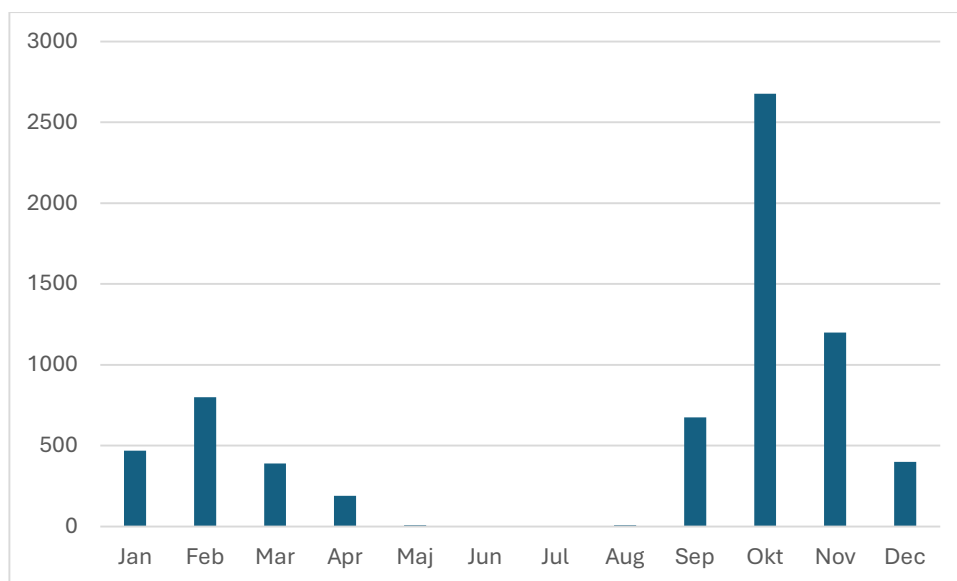
Ynglebestand

Ingen ynglepar – p.g.a. ræv i yngletiden.

Årsforekomst

Gravanden blev iagttaget fra januar til juli og igen fra november til december. Første halvdel af året toppede i 04.03. med 82 fugle.

Pibeand (*Anas penelope*)

Figur 14. Maksimale antal pibeænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

Årsforekomst

I første halvår forekom pibeanden meget almindeligt i januar til april. Maksimum antal fugle er 03.02. med 800 fugle.

I andet halvår sås pibeanden meget fåtalligt i august, hvorefter antallet steg kraftigt september, for at kulminere med 2.677 fugle 03.10. Det er en relativ ”pæn” forekomst og skyldes store flokke af pibeænder, som fouragerede i Seden Strand, og som ved højvande trak ind til rast på Vigelsø.

Knarand (*Anas strepera*)

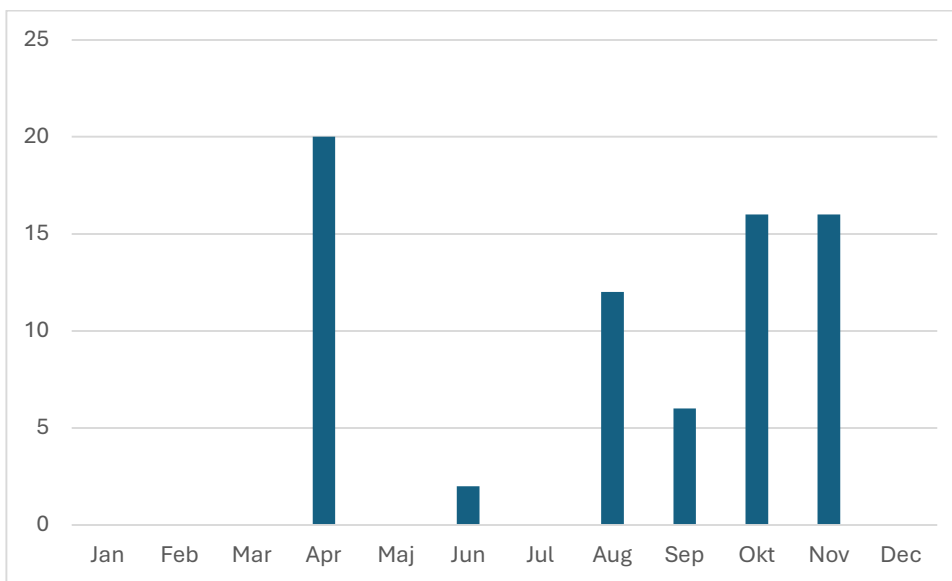
Ynglebestand

Ingen ynglende.

Årsforekomst – alle iagttagelser

Knaranden rastede i april og juni med op til 20 fugle.

I andet halvår iagttoges arten august til november med største flokke i oktober og november, maksimum begge måneder 16 knarænder.

Figur 15. Maksimale antal knarænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

Krikand (*Anas crecca*)

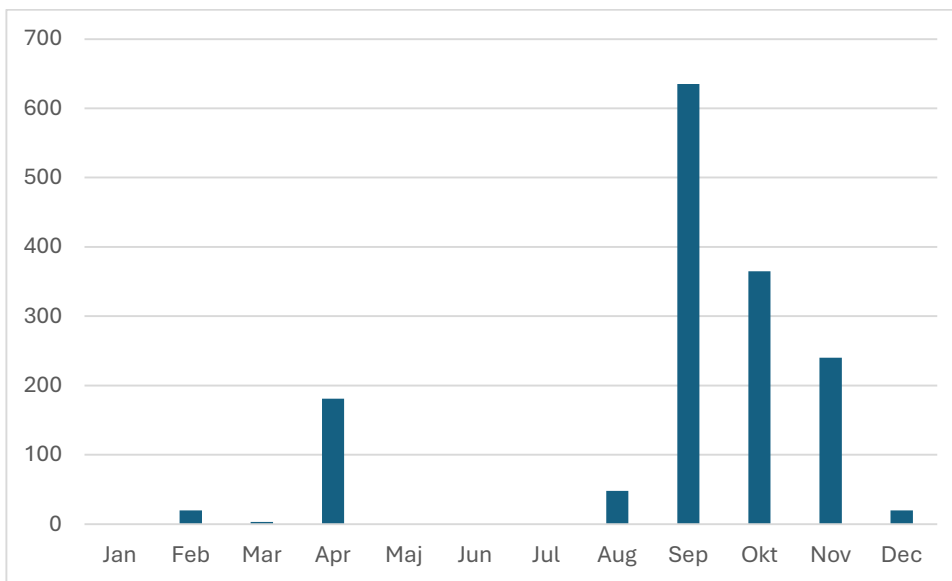
Årsforekomst

Krikanden forekom februar til april med maksimum 181 fugle 07.04.

I andet halvår sås de første krikænder fra august, og antallet toppede i september-november. Arten var fåtallig i december. Maksimum antal krikænder var 635 fugle 19.09.

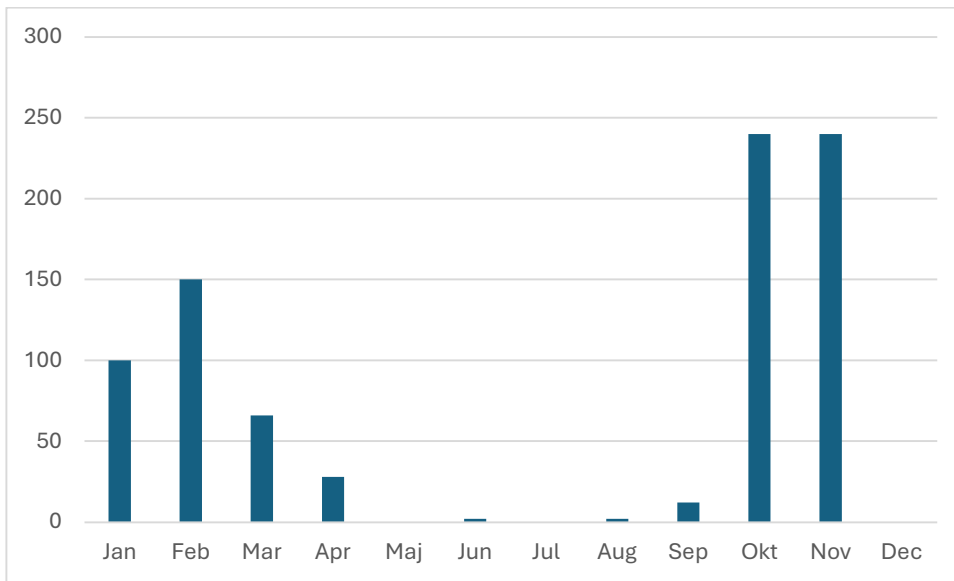
Bemærkninger

Et relativ "lille" krikande år.

Figur 16. Maksimale antal krikænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

Gråand (*Anas platyrhynchos*)

Figur 17. Maksimale antal gråænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

Ynglebestand

Ingen fund af reder, hvilket skyldes tilstedeværelse af ræv i yngletiden.

Årsforekomst

Iagttaget januar til april samt i juni med maksimum februar 05.02. 150 fugle.

I andet halvår begyndte gråænderne at indfinde sig på øen i august og kulminerede oktober og november med toppede 02.11. med 240 fugle.

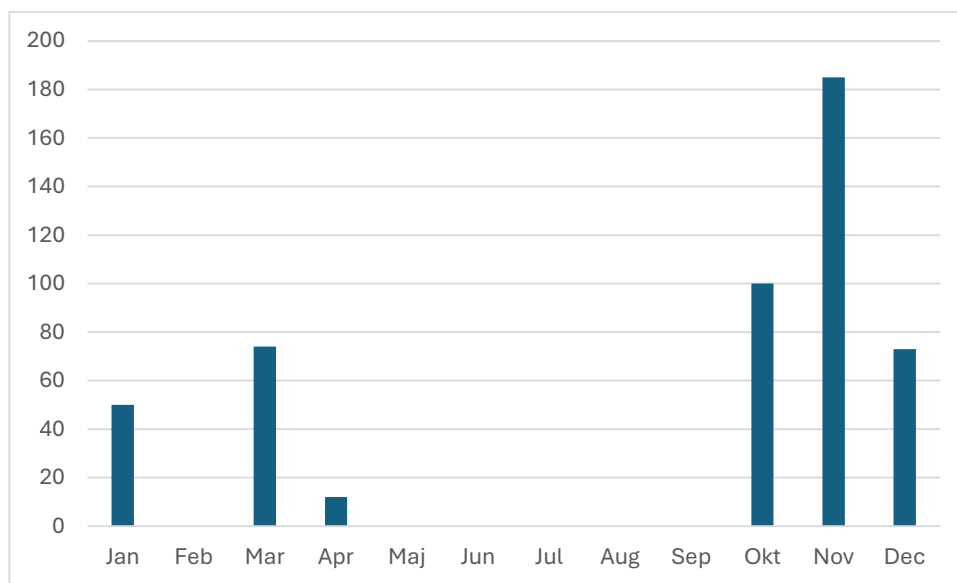
Spidsand (*Anas acuta*)

Årsforekomst

I første halvår forekom spidsanden i månederne januar og marts til april. Maksimum antallet af spidsænder var 74 fugle 20.03.

I andet halvår forekom spidsanden fra oktober og sås året ud. Forekomsten kulminerede 29.11. med 258 spidsænder.

Spidsanden sås året ud med op til 185 fugle 21.11.

Figur 18. Maksimale antal spidsænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

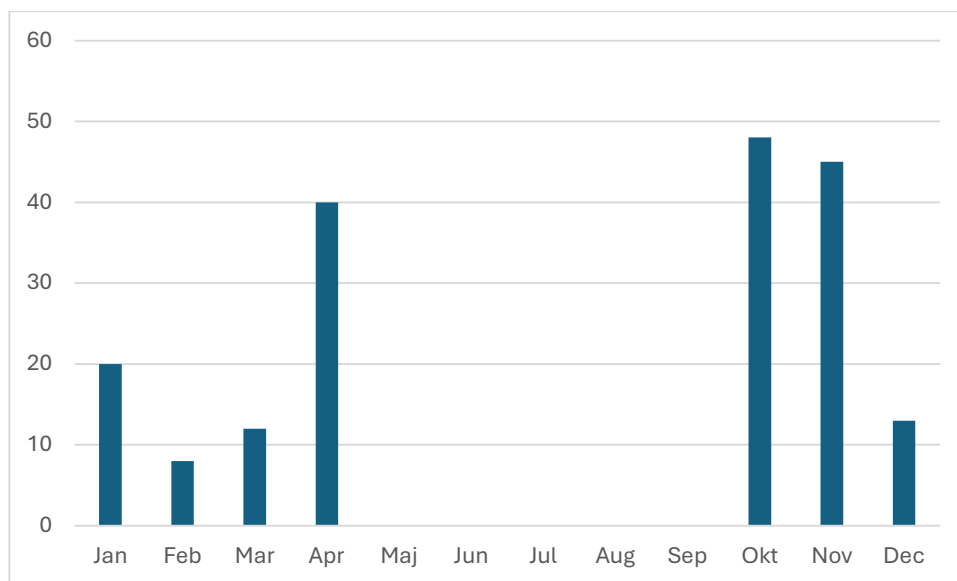
Skeand (*Anas clypeata*)

Årsforekomst

Skeanden sås januar til april og oktober til december. Maksimum i første halvdel af året 40 fugle i april og maksimum anden halvdel af året i oktober med 48 fugle.

Bemærkninger

Skeanden forekom på Vigelsø med flere fugle end de sidste mange år.

Figur 19. Maksimale antal skeænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

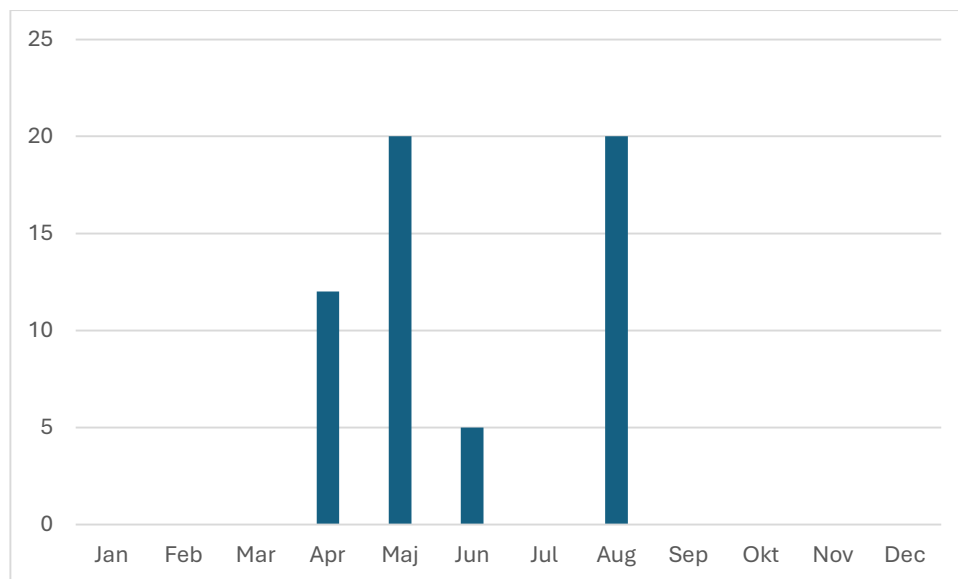
Ederfugl (*Somateria mollissima*)

Ynglebestand

10 reder med ødelagte æg samt 2 reder med æg på Vigelsø Digeø.

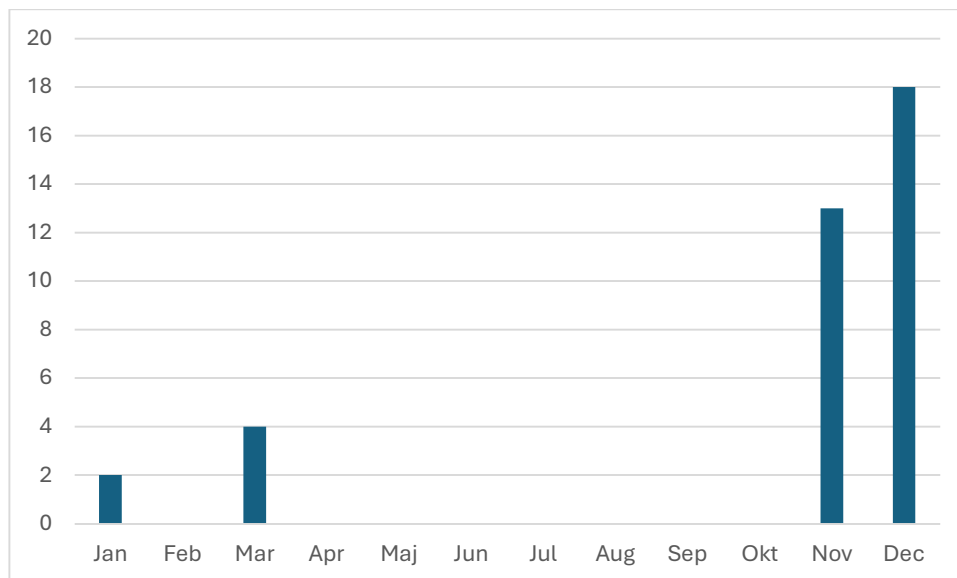
Årets yngle-resultat af ederfugl på Vigelsø er katastrofalt og skyldes tilstedeværelse af ræv.

Arten iagttoges april-juni og igen i august.

Figur 19. Maksimale antal ederfugle på Vigelsø pr. måned i 2025.

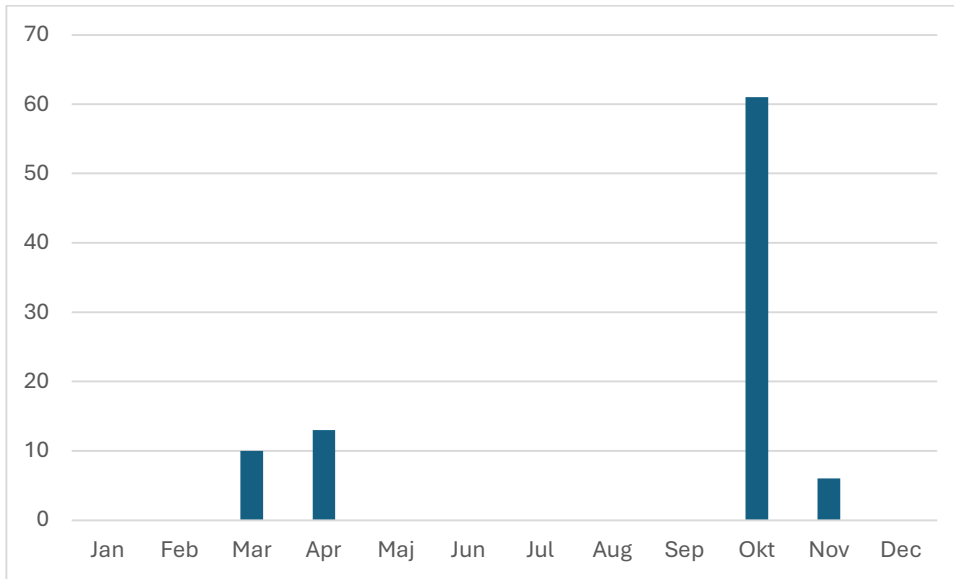
Hvinand (*Bucephala clangula*)

Figur 20. Maksimale antal hvinænder på Vigelsø pr. måned i 2025.

Hvinanden forekom januar og marts med op til 4 fugle. I andet halvår sås arten november-december. Maksimum 18 fugle i december. Forekomsten i 2025 var ringe.

Toppet Skallesluger (*Mergus serrator*)

Figur 21. Maksimale antal toppet skallesluger på Vigelsø pr. måned i 2025.

Ynglebestand

Arten ynglede ikke i 2025.

Årsforekomst

Iagttaget marts-april og igen oktober – november, alle i Kystlagunen. Maksimum er 61 fugle 27.10, hvilket er ”pænt” med fugle.

Havørn (*Haliaeetus albicilla*)

Årsforekomst

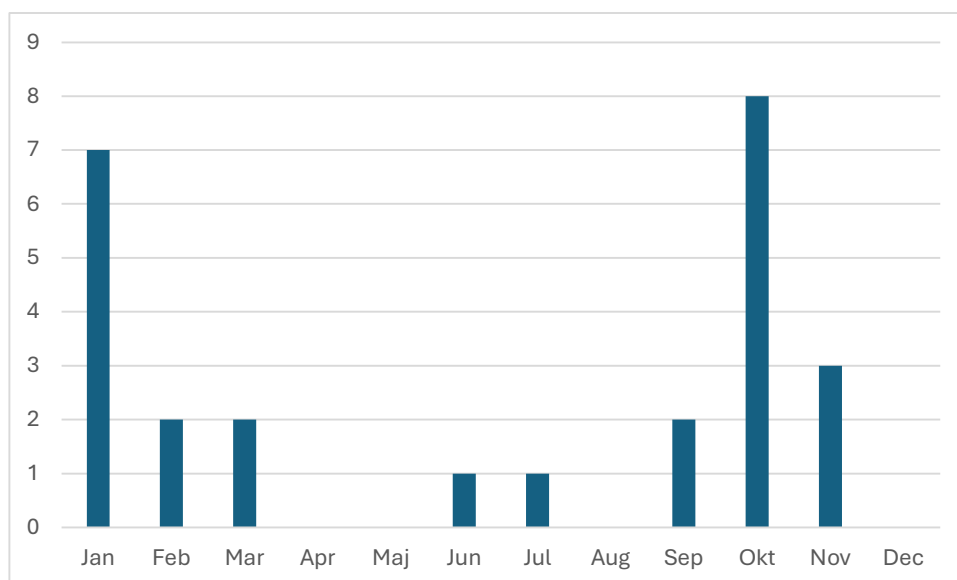
Der foreligger iagttagelser af i alt 44 havørne, hvilket er nøjagtig 1 ørn mere end det foregående år.

Arten er iagttaget i månederne januar-marts, juni-juli og september til november.

Bemærkninger

Havørnen har stor betydning for ynglefuglene på Vigelsø, idet de med deres forekomst formår at holde skarven væk som ynglefugl.

En eller flere havørne var åbenbart eksperter i hornfisk, idet der blev iagttaget næb/skeletter i stor mængde fra hornfisk på den sydlige del af øen.

Figur 22. Samtlige havørne på Vigelsø pr. måned i 2025.

Rørhøg (*Circus aeruginosus*)

Samtlige iagttagelser

12.05. 1.
16.06. 1 hun.
08.09. 1.

Musvåge (*Buteo buteo*)

Ynglebestand

Sandsynligvis ynglende på Nordøen, men da denne ikke indgår i overvågningen, vides dette ikke med sikkerhed. Enkelt-fugle iagttaget regelmæssigt på den sydlige del af Vigelsø.

Vandrefalk (*Falco peregrinus*)

Der foreligger 1 iagttagelser af 1 fugl 12.10..

Alle iagttagelser

12.10. 1 adult fugl.

Blishøne (*Fulica atra*)

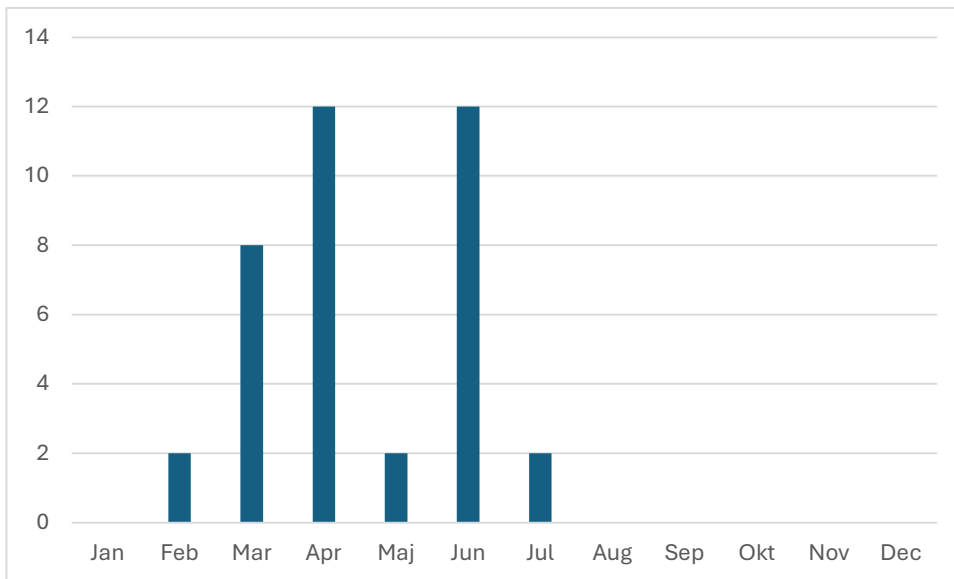
Samtlige iagttagelser

Eneste iagttagelse er 430 fugle 08.10. i Kystlagunen.

Strandskade (*Haematopus ostralegus*)

Ynglebestand

Kun 1 par i yngleforsøg skyldes ræv i yngletiden. Fugle iagttoges fra februar til juli.

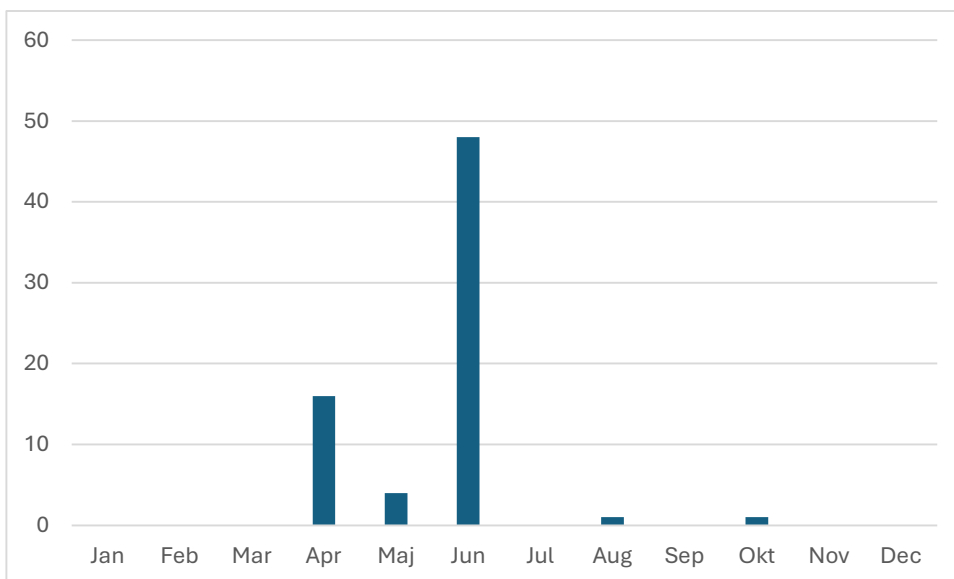
Figur 19. Maksimale antal strandkader på Vigelsø pr. måned i 2025.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*)

Ynglebestand

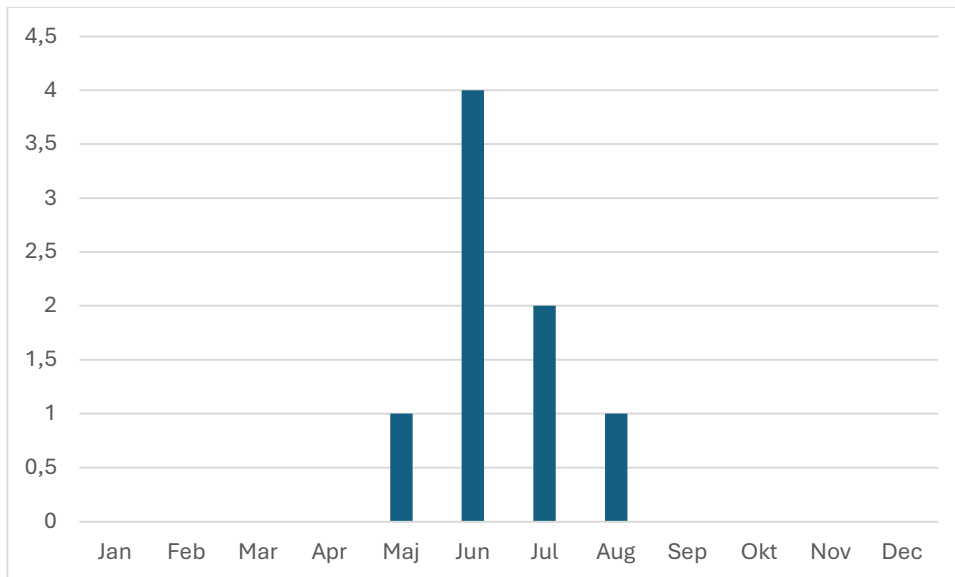
Temmelig mange fugle i april og i juni skyldes fugle der kommer fra andre lokaliteter, hvor ynglen er mislykkedes. Fuglene har med stor sandsynlighed forsøgt at lægge an til at yngle på Vigelsø, men blev ikke blevet til noget, p.g.a. tilstedeværelse af ræv.

Arten iagttoges april til juli og igen med en enkelt fugl august og oktober.

Figur 19. Maksimale antal klyder på Vigelsø pr. måned i 2025.

Stor præstekrave (*Charadrius hiaticula*)

Figur 23. Maksimale antal stor præstekrave på Vigelsø pr. måned i 2025.

Ynglefund

Ingen ynglepar i 2025 – tilstedeværelse af ræv i yngletiden.

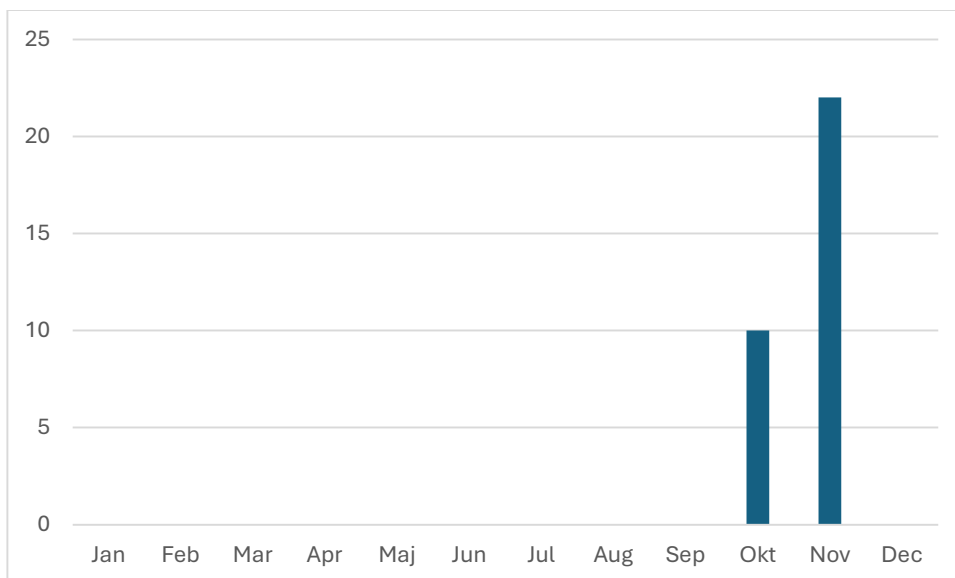
Årsforekomst

Iagttoges maj og august med op til 4 fugle (juni). Det er en meget lille forekomst.

Strandhjejle (*Pluvialis squatarola*)

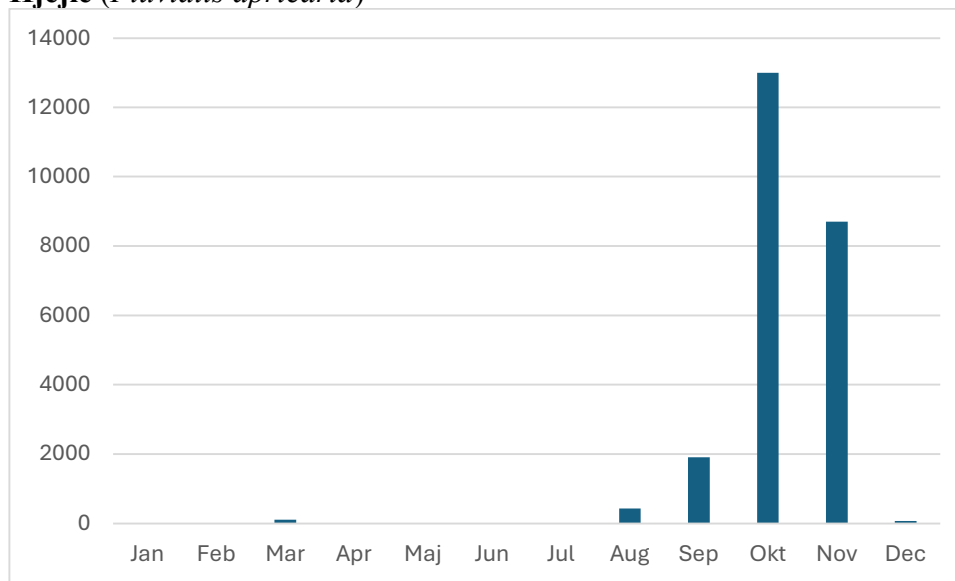
Årsforekomst

Iagttaget oktober og november. Maksimum 22 fugle i november.

Figur 24. Maksimale antal strandhjejle på Vigelsø pr. måned i 2024.

Hjejle (*Pluvialis apricaria*)

Figur 25. Maksimale antal hjejle på Vigelsø pr. måned i 2025.

Årsforekomst

Første halvår 06.03. 100 fugle.

I andet halvår sås der hjejler fra august og året ud. Antallet af hjejler kulminerede : 18.10. 12.000 fugle, 26.10. 13.000 og 06.11. 8.700 fugle.

Der sås nogle fine koncentrationer af fugle i oktober (og november), men antallet af ”hjejledage” tilbragt på Vigelsø var relativt lille.

Figur 26. Hjejlen er Vigelsøs signaturfugl. Arten er både uhyre talrig og smuk, og så er den udpegningsart for Natura 2000 området Odense Fjord. Foto: Kurt Due Johansen.

Vibe (*Vanellus vanellus*)

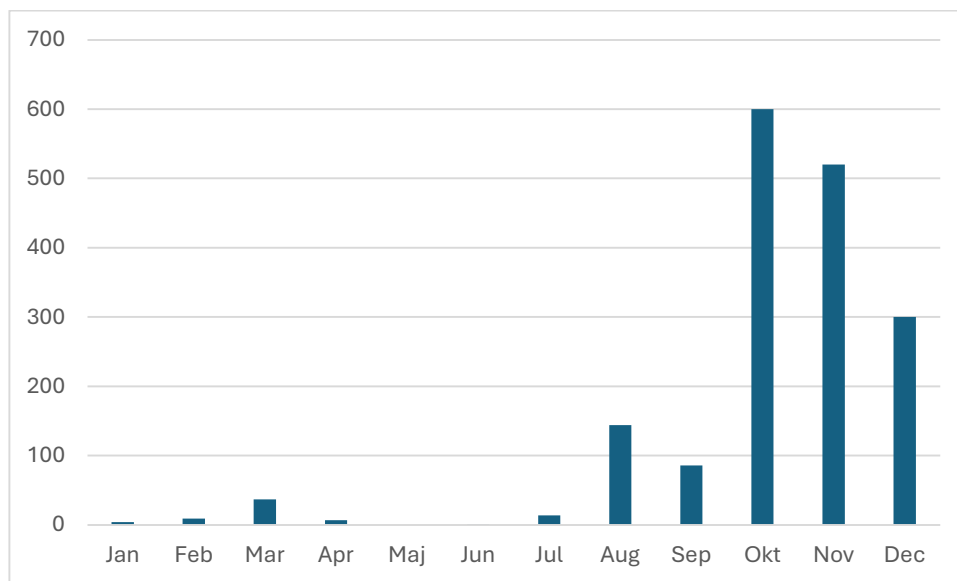
Ynglebestand

4 par i yngleforsøg Vigelsø er det største antal i mange år. Tilstedeværelse af ræv i yngletiden gjorde, at sandsynligvis ingen yngel kom på vingerne.

Årsforekomst

Arten forekom januar til april med op til 37 fugle 04.03.

I andet halvår sås fugle i mindre antal fra juli til september, hvorefter forekomsten sted, for at kulminere oktober til november – maksimum 600 fugle i oktober.

Figur 27. Maksimale antal viber på Vigelsø pr. måned i 2025.

Islandsk ryle (*Calidris canutis*)

Alle iagttagelser

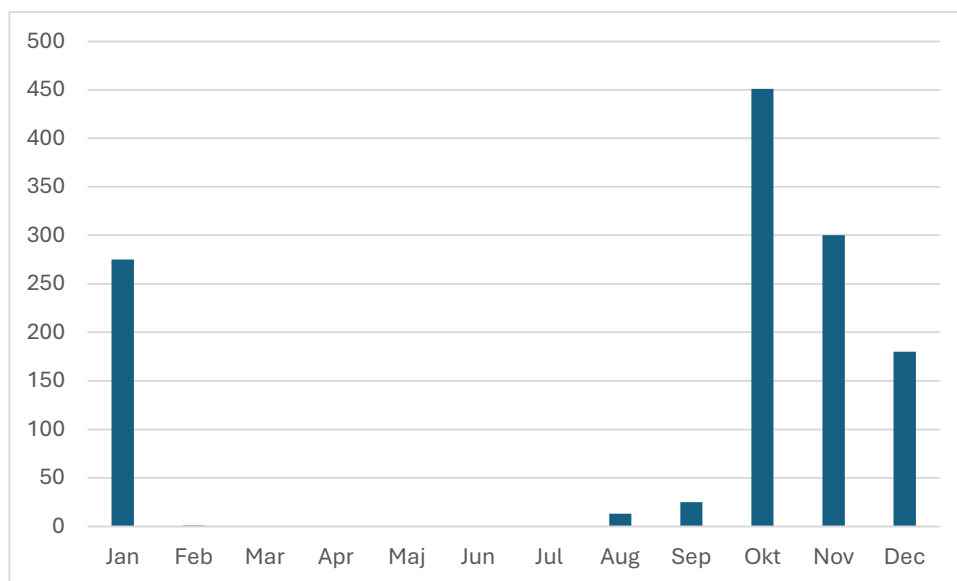
02.11. 10 fugle.

Almindelig ryle (*Calidris alpina*)

Årsforekomst

Meget få fugle i første halvår. Iagttaget på 2 datoer med maksimum 23.01. med 275 fugle.

I andet halvår iagttaget almindeligt august til decmeber. Maksimum er oktober til november. Maksimum 450 fugle i oktober.

Figur 28. Maksimale antal almindelig ryle på Vigelsø pr. måned i 2025.

Storspove (*Numenius arquata*)

Årsforekomst

Storspoven er iagttaget i januar til maj med godt 100 til 125 fugle februar til april.

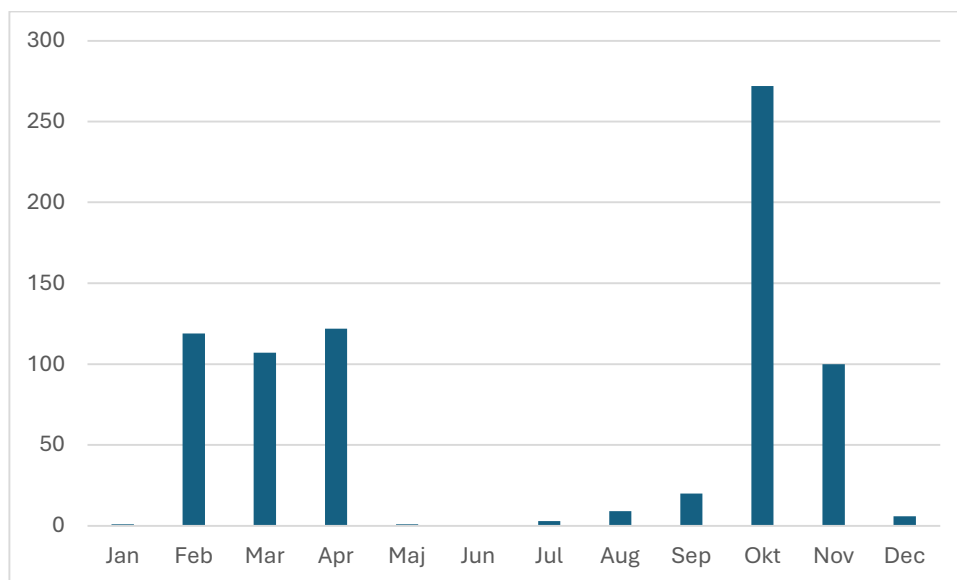
I 2025 blev der ikke set fugle i juni, hvor tilbage fra æglægning (hannerne bliver på ynglepladsen og passer ungerne).

I andet halvår ses der mange fugle på øen, dog kun få i månederne juli, august og september. Antallet topper i oktober med 272 fugle 03.10. Antallet er faldet i november og er lille i december.

Bemærkninger

Storspoverne på Vigelsø fouragerer først og fremmest på Lumby Middel Grund og langs østkysten af Seden Strand ved lavvande, hvorefter de ved højvande søger til Vigelsø, hvor de højvandsraster.

Storspoverne fouragerer dog også ved mange højvandshændelser på især Østerhoved, hvor de fouragerer på insekter og orm, herunder ved at stikke næbbet i kolortene. Der er næppe tvivl om, at afgræsningsdyr på øen gavner arten.

Figur 29. Maksimale antal storspover på Vigelsø pr. måned i 2025.

Rødben (*Tringa totanus*)

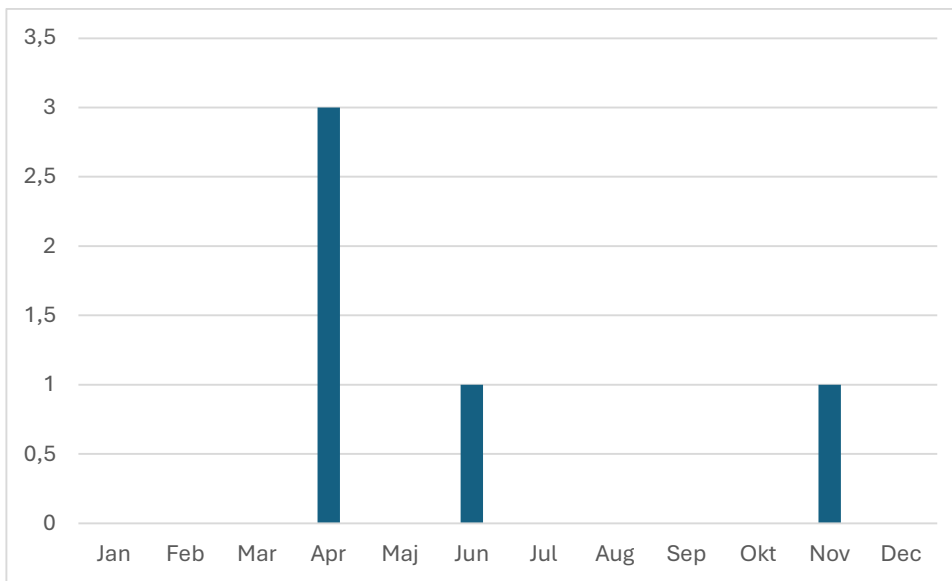
Ynglebestand

Ingen!

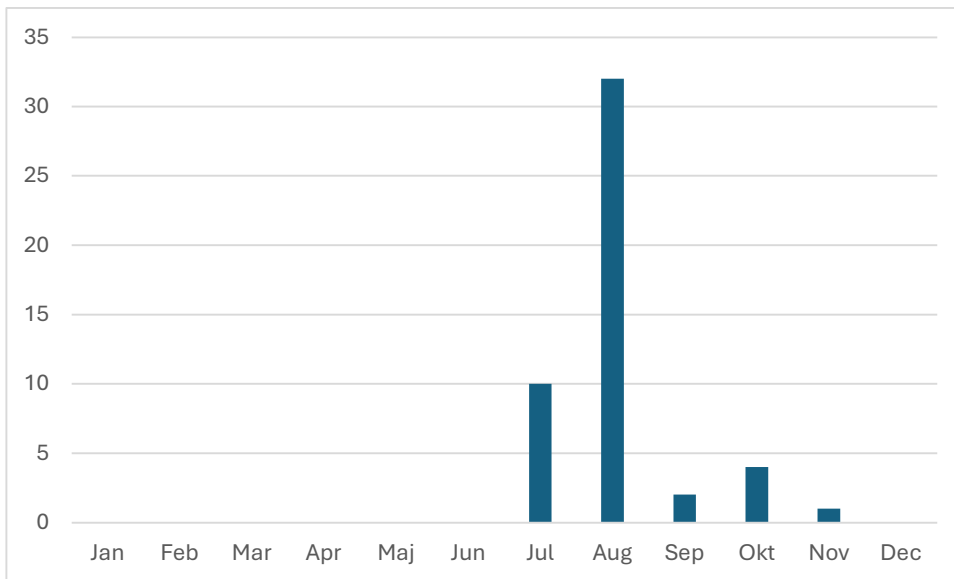
Årsforekomst

Rødben fandtes på Vigelsø kun i april og juni i første halvdel af året og udelukkende i november i anden halvdel af året..

Ingen vinterforekomst.

Figur 30. Maksimale antal rødben på Vigelsø pr. måned i 2025.

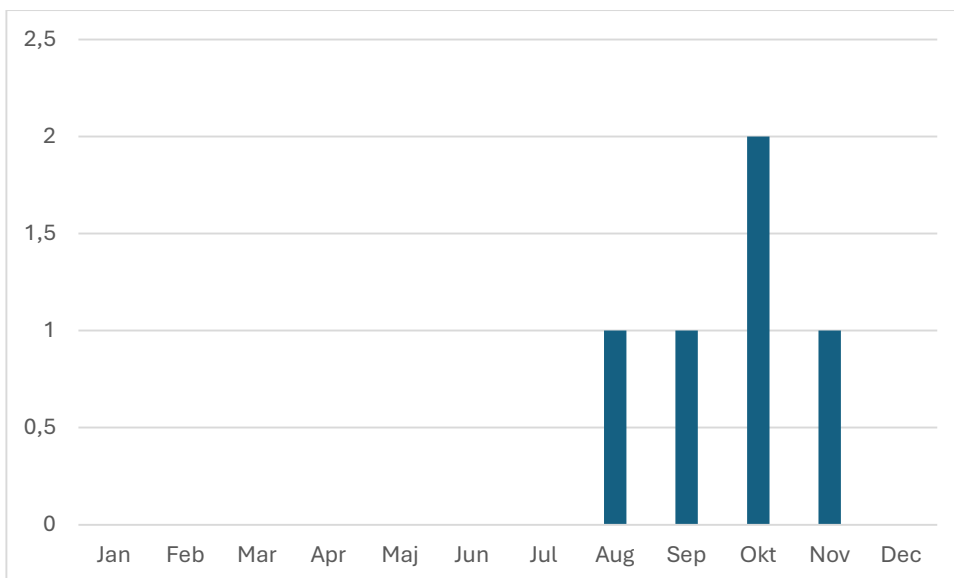
Figur 31. Maksimale antal hvidklire på Vigelsø pr. måned i 2025.

Hvidklire (*Tringa nebularia*)

Årsforekomst

Ikke iagttaget i første halvdel af året.

I anden halvdel iagttaget i månederne juni, juli, august, september, oktober og november. Maksimum er 32 fugle i august.

Hættemåge (*Larus ridibundus*)

Ynglebestand

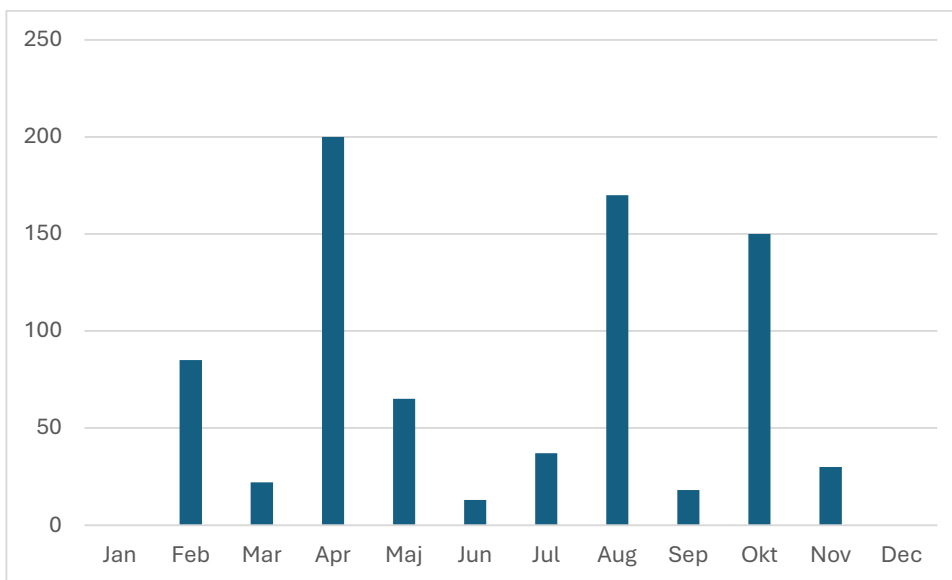
Ingen ynglefugle.

Årsforekomst

Hættemågen er iagttaget i alle årets måneder, bortset fra januar og december.

I første halvår maksimum 200 fugle 18.04.

I andet halvår var maksimum 170 hættemåger 24.08.

Figur 32. Maksimale antal hættemåger på Vigelsø pr. måned i 2025.

Stormmåge (*Larus canus*)

Ynglebestand

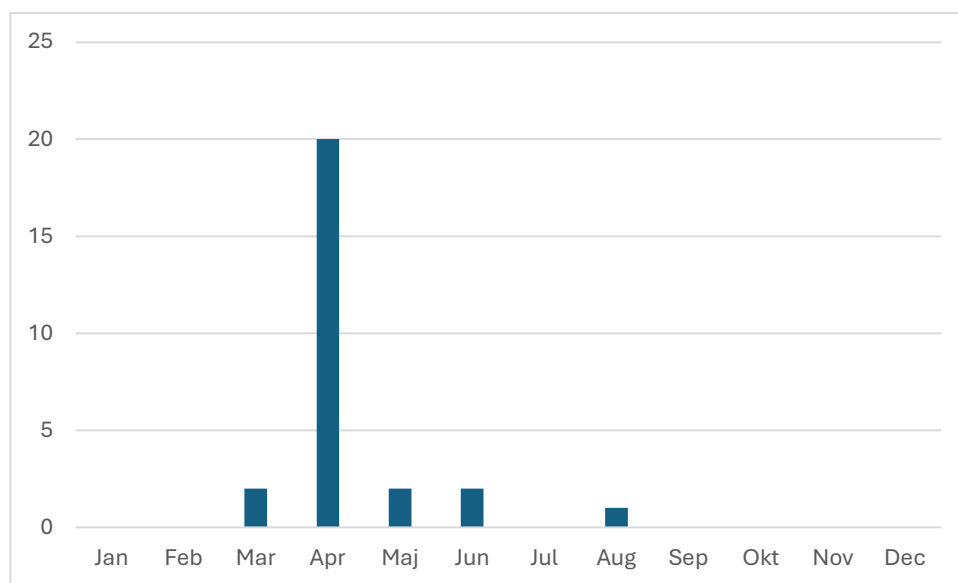
Ingen ynglepar !

Bemærkninger

Et katastrofalt lille parantal. For år tilbage ynglede mere end 500 par !

Årsforekomst

Iagttaget marts til juni og igen i august. Maksimum 20 fugle i april, hvilket er meget få fugle.

Figur 32. Maksimale antal stormmåger på Vigelsø pr. måned i 2025.

Sildemåge (*Larus fuscus*)

Ynglebestand

2 par i yngleforsøg, hvilket ikke lykkedes pga. tilstedeværelse af ræv.

Samtlige iagttagelser

18.04, 4 fugle.

12.05, 4 fugle

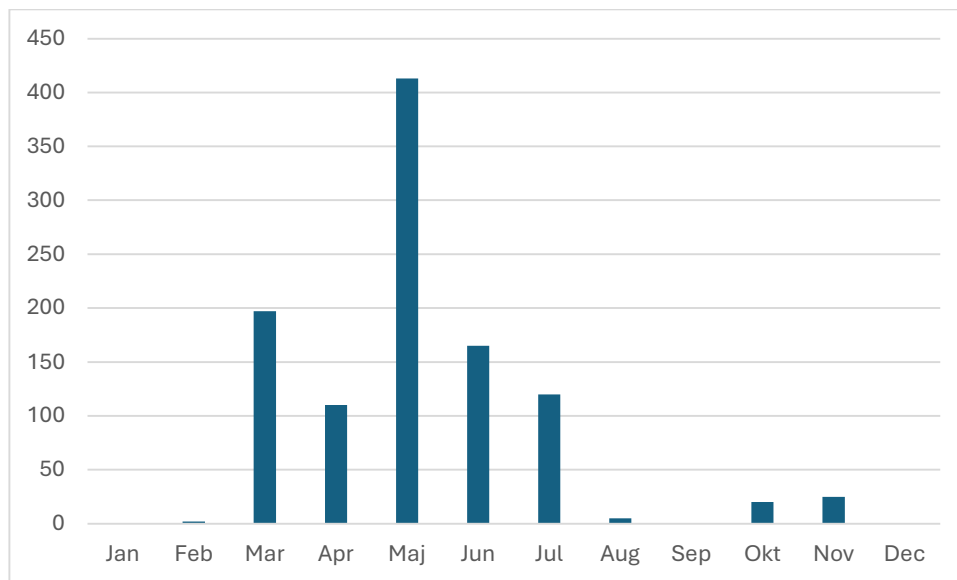
Sølvmåge (*Larus argentatus*)

Ynglebestand

Der blev under ø-gennemgangen fundet 5 reder med æg, hvilket sandsynligvis er årets resultat. Der var mange fugle tilstede ved yngletidens begyndelse (403 fugle), men der blev ikke noget yngle resultat på grund af tilstedeværelse af ræv i yngletiden. Faldet fra maj til juni og juli belyser meget godt, at ynglefuglene simpelthen forlod øen i løbet af sommeren.

Årsforekomst

Arten er iagttaget februar til november med maksimum i maj.

Figur 33. Maksimale antal sølvmåger på Vigelsø pr. måned i 2025.

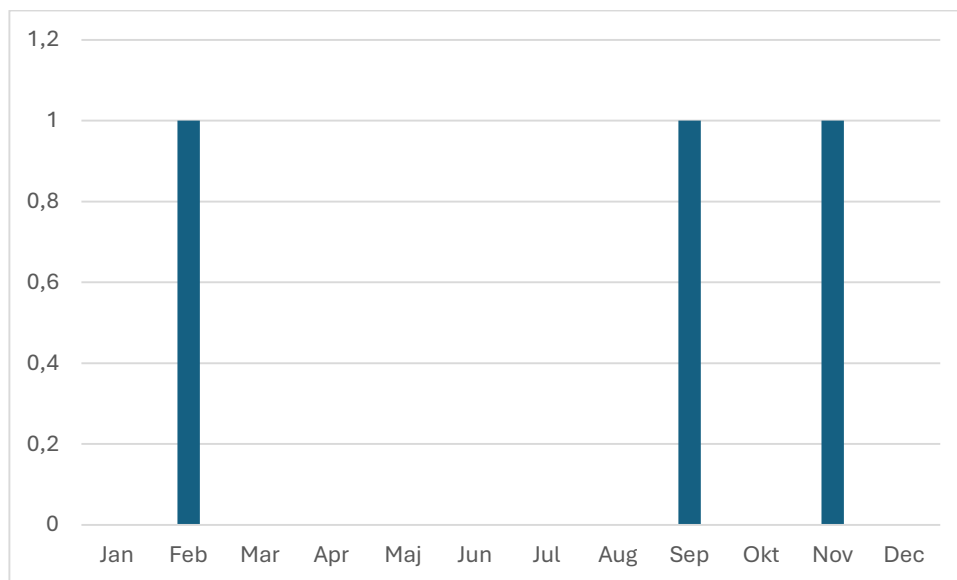
Svartbag (*Larus marinus*)

Ynglebestand

Sandsynligvis ikke ynglende.

Årsforekomst

Iagttaget februar, september samt november måneder.

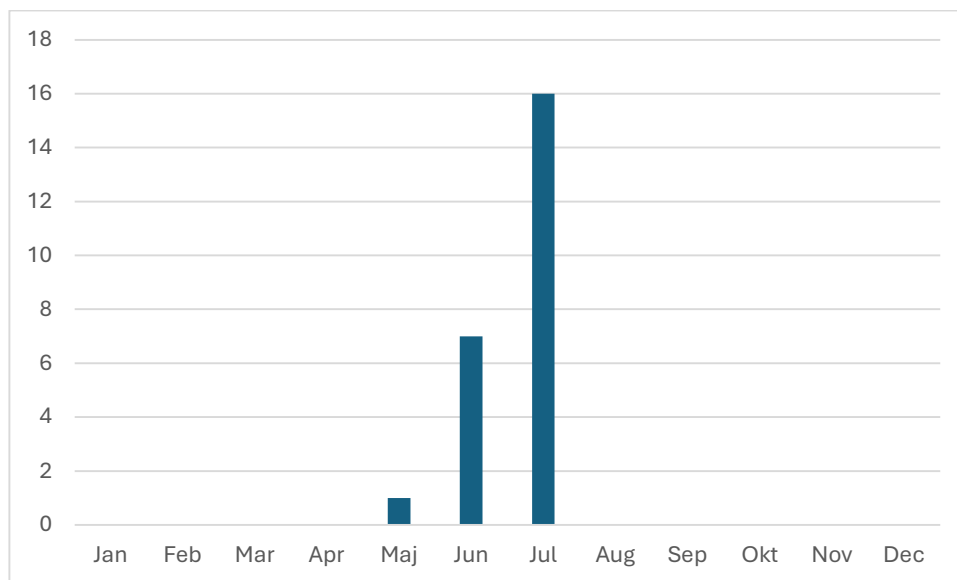
Figur 32. Maksimale antal svartbag på Vigelsø pr. måned i 2025.

Havterne (*Sterna paradisaea*)

Ynglebestand

4 par i yngleforsøg, men der kom ikke noget resultat heraf. Det skyldes som hos alle de øvrige kystfugle, tilstedeværelse af ræv i yngletiden.

Der foreligger kun 5 iagttagelser af op til 8 fugle først i maj.

Figur 32. Maksimale antal haterner på Vigelsø pr. måned i 2025.

Sanglærke (*Alauda arvensis*)

Ynglebestand

Ynglende på Sydøen med 15-25 par på Østerhoved og SV-området.

Landsvale (*Hirundo rustica*)

Årsforekomst

15.08. 3 fugle.

Engpiber (*Anthus pratensis*)

Ynglebestand

1 ynglepar på Sydøen og Østerhoved.

Stær (*Sturnus vulgaris*)

Ynglebestand

Minimum 1 par.

Årsforekomst, alle iagttagelser

29.08. 515, 08.09. 230, 13.10. 8,

Bemærkninger

Antallet af fouragerende stære var lavt i 2024.

Bjergirisk (*Carduelis flavirostris*)

Samtlige iagttagelser

27.10. 70.

10.11. 325.

12. Litteratur

- Andersen, Niels og Bent Staugaard Nielsen og Henning Rasmussen (1977): Øerne omkring Fyn. – Fredningsstyrelsen.
- Andersen, Niels og Leif Bisschop Larsen (2023): Kystfuglene omkring Fyn. Ynglefugle på 108 øer og 24 kystlokaliteter. DOF-Fyn.
- Ferdinand, Lorenz (1971): Større danske fuglelokaliteter, 1. del. – København.
- Ferdinand, Lorenz (1982). Fuglene i landskabet. Større Danske Fuglelokaliteter, 2. del. – Dansk Ornitologisk Forening.
- Holm, Axel (1926): To udflugter til Viggelsø. – Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift.
- Grill, C.J.E. (1895): Erindringer fra ornithologiske udflugter i Odense Fjord og Samsøbæltet. – Naturen og Mennesket 13.
- Jespersen, Poul (1919): Lidt om Nordfyns Vade- og svømmefuglefauna med særlig hensyn til Odense Fjord. – Flora og Fauna.
- Johansen, Kurt Due: Vigelsø 1992 – 2023, årlige rapporter til Naturstyrelsen Fyn.
- Juul, Esger Sehestedt (1960): Iagttagelser fra Vigelsø. – Feltornitologen 1960/2.
- Kristiansen, Aase et al: Havets dyr og planter. Gads Forlag 2000.
- Larsen, Johannes (1921): Rapport om Fugle, set og hørte paa ”Rylens” Rejse til Øerne om Fyn i Sommeren 1921.
- Larsen, Jørgen og Torben Simonsen (1982) til Kurt Due Johansen: Om vende Hals på Enebærøde, isfugl i Fjordmarken samt gæs på Vigelsø.
- Lundø, Jørgen et al: Danmarks natur, havet. Politikens Forlag 1979.
- Løppenthin, Bernt (1967): Danske ynglefugle i fortid og nutid. – Odense Universitetsforlag.
- Meltofte, Hans (1981): Danske rasteplasser for vadefugle. – Fredningsstyrelsen.
- Meltofte, Hans (1993): Vadefugletrækket gennem Danmark. – Dansk Ornitologisk Forenings
www.dofbasen.